

Տրեւոյում Տրապոնոյում

ՈՐԱԳԻՐ

Դաշտաբանական Դաւաւաբանական և Զոհաւորական

ԵՐԵՎԱՆԻ ՏՐԱՊՈՆՈՒՄ 115

ՕՐԱԳԻՐ

ՈՐԱԳԻՐ 4 ԴԵՍԵՄԲԵՐ 1842

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոստանդնուպոլիս, 25 Նոյեմբեր :

Տեղութեան երեւելի պաշտօնատարները՝ շաբաթը երկու իրեր անգամ արքունի խորհրդարանը կը ժողովէին, կարեւոր իրողութեանց վրայ խորհելու . նմանապէս Վ. Բարձրութիւն մեծ Վեզիրը և արտաքին գործոց պաշտօնատար Վ. Սեմուէլը Սարիմ Էֆենտին յաճախ կը խորհրդակցէին հինգ տեղութեանց ղեկավարներուն հետ : Բնակ կը կարծենք, թէ հաստատութեամբ որոշած է որ հիմական բոլոր վէճերն ալ՝ պիտի վերջացունեն մօտ օրերս . օրակէս զի այս արդէքներէն ողորտելով՝ ներքին բարեկարգութիւններուն միայն հոգ տանին :

Վ. Սեմուէլը իրենց այս անգամ ուրբաթ օրվան աղօթքը Գրեմաթի միջոցով կատարելով, հոգը իր օգոստոսի առաւելումն՝ խալիլ փաշայի ու Մեմուտ Գեթի փաշայի լծակիցներուն այցելութիւն զնայ :

— Երեւոյթի առտու խալիլ փաշայի կիներ տըրկայ մը բերաւ որ զժառանգութեամբ երկու օր ապրեցաւ :

— Վ. Սեմուէլը Վահիբ փաշայի մեծ մաքսու պետը Կոստանդնուպոլսոյ, իր աղջիկը կարգեց Պաղատի Սիւլէյմ Էֆենտի փաշայի տղան հետ :

— Բնագծ հինգշաբթի օր, հոս զանազակ պարտիկները ամմներ մէկէն արտաքին գործոց պաշտօնատար :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

Բնութեան կտուր մեծած գերմանացի մը :

(Հարունակութիւն և վերջ) :

8

“Ո՞վ մեծ Լստուած, իրեր օր ալ անցան, և զեռ ժահուան կամ կենաց յոյս մը չի կայ : Լստու ամենայնիւ գիտես թէ ոտվներս մեռեր են . 23 ին իրիկվեքէն ետե անհնար եղաւ ինծի երթալ ջրհանին քով . ուստի իմ ծարվութիւնս ու տկարութիւնս սաստիկ շատցան : Լսիկա չի կրնար ալ երկար ատեն քշել . բայց սիրտս միշտ առողջ է” :

“26 Սեպտեմբեր” :

9

“Իրեր օր ալ անցաւ և ես անանկ թռչած էի գիշերը օր իմ լաթերս զեռ չորցած չին : Լսեմքին մէկը չի հաւատայ պիտի թէ որչափ զժնդակ է ասիկա : Բնութիւն սաստիկ իջած ատենը բերանս քիչ մը ջուր գացեր է . քոյց ջուրը ալ չի կրնար իմ ծարաւս մարել . նաեւ 6 օրէն

նաուրին գացին, ու խնդրեցին որ հանէ իշխանութիւնէ իրենց ղեկավարին փոխանորդ Վեհիմէտ օղան . բայց նա պատասխանելով թէ ինքը իշխանութիւն չունի որ օտար տէրութեան ղեկավար կամ փոխանորդը զրկէ իր պաշտօնէն, պարսիկները ետ դարձան լսելով թէ Վ. Սեմուէլը իրենց աղերսաւոր մը զրկելով պիտի խնդրեն որ հաճութիւն տայ յիշեալ Վեհիմէտ օղային իրենց ըրած հաւատարմութիւնները վերջացնել տալու : Կերեւայ թէ ատենց գանդատներուն պատճառը չնչին բան մը պիտի ըլլայ, որովհետեւ լսեցինք թէ Բնագիտի ու Ռուսաց ղեկավարներուն գացեր են պարսիկները, ու անոնք ալ ականջ չեն դրեր :

— Վ. Ս. Լուսնայի հայրապետը՝ Ս. տը փօշուա Վազգ խայի ղեկավարին, և Ս. տը Սեմուէլը Բնագիտի ղեկավարին Կոստանդնուպոլսոյ, Գրեմաթի կարգին ըսած մեծ նշանը շնորհէր է :

— Բնագիտի կարգին, թէ Ս. Գրեմաթի օր ատեն մը Պօլսոյ Ռուսաց ղեկավարին փոխանորդութիւն ըրաւ, իր ըրած ծառայութեանը փոխարէն՝ Սուրբ Նիկիայի առաջին կարգի երկը (քօրտոն) ընդունէր է . և թէ Ս. Կոնստանտին առաջին թարգմանին ու Ս. փօշուա փիղանի վերադառնալուն առաւելումն ղեկավարան (քանչէրիւ) ամմն մէկուն 1500 տուգութ պարգեւ տրուէր է Վ. Սեմուէլ փառութեան կայսեր կողմանէ :

— Սեմուէլը անունով աւատարմայի նաւապետը, որ իր նաւը բեռնաւորած Մարսիլիա պիտի երթար, երեկ չէ առջի օրը առաւելատ պարգեւով՝ յանկարծ

Լսանդի աւատարմային (գողգուէսի) մօտ աւաղուտը խրեցաւ նաւը . ուստի յուսահատութեամբ բնակար իջաւ ու ածելով մը իր պարանոցը կարեց : Կոնստանտին շնորհաւոր անմիջապէս օգնութիւն հասնելով հանեցին նաւը :

— Վ. Ս. Սեմուէլը փաշան կը շարունակէ միշտ հաստատ պահելու Վ. Կոնստանտին և Կրիստոսի մէջ եղած միտադնութեան ու իտաղաղութեան կապը : Կրիստոսի ներքին կառավարութիւնը ասկէց ետքը Կոստանդնուպոլսի կառավարութեան հետ մէկ պիտի ըլլայ, արքունի եկամուտներու ու զինուորական կարգը, ինչպէս որ է հոս տեղափոխուած պիտի ըլլայ : Կոնստանտին ալ : Երբեք մեծ կարգաւորութիւններ եղան Կրիստոսի մէջ որ Վ. Բարձրութիւն Վեհիմէտ Վ. փաշային բարի գիտաւորութեանց նշանն է, որով կը ջանայ միշտ իր երախտագիտութիւնը ցուցնել Վ. Սեմուէլը իրենց ըրած բարեկարգութիւններուն : Կերեւայ թէ (սամանեան կառավարութիւնը միտք ունի խրիլել Վ. Սեմուէլին խալիլ փաշային անդամանդայ գեղեցիկ նշան մը, սարապետի (սերաքէրի) աստիճանին հաւասար :

— Վ. Սեմուէլը Բնագիտի Կրիստոսի միջոցով, մեռնելով, Վ. Լուսնայի խորհուրդը ըրաւ անոր տեղը մէկը զնելու : Լստու անցը թէպէտ շատ ուղղորդել կային, բայց անոնց մէջէն Գրեմաթի Գրեմաթի, Գրեմաթի Գրեմաթի, Գրեմաթի Գրեմաթի, Գրեմաթի Գրեմաթի :

— Վ. Սեմուէլը Կրիստոսի փոխարէն որ Վեհիմէտ ղեկավարութիւնը կը ղեկավարէ, երեկ Կոստանդնուպոլսոյ հաստա :

Ի վերջ օր ալ չիմ կրնար ինծի ջուր ծարել . որովհետեւ կարողութիւն չունիմ տեղացէս շարժելու” :

“Իրեկ, տեսայ, առաջին անգամ քանի որ հոս կանցնեմ օրերս, մէկ մարդ մը . մօտեցաւ ինծի ու թը տարը քայլ . ոչխարներ կարծէր անիկա . լուսնամբ բարեկեցի զանի . ու ան ալ նոյն կերպով բարեւս առաւ : Գուցէ զիս գտնէ պիտի անիկա իմ մեռնելէս ետե” :

“Լս կը լսեցնեմ խօսքս, ծանուցանելով առաջին ամենակարողին Լստուածոյ թէ, թէ և այնչափ թշուառութիւններ ճնշեցին զիս իմ մանկութենէս ի վեր, բայց շատ կըսկիծով ու տրամութեամբ կը մեռնեմ, թէ և թշուառութիւն ու խղճութիւն զիս սաստիկ բռնադատած են” :

“Լստու ամենայնիւ կը խնդրեմ մահը ինծի հասնելու” :

“Տեղութիւնը ու բռնական ցնդութիւնները (սրաւմանները) թող չեն խտար ինծի ալ աւելի գրելու . և կարծեմ որ այս գրածս վերջին անգամը պիտի ըլլայ” :

Գործը տեղը, Օրէկէնքը, քով 27 Սեպտ. 1818 :

Կարգաւորները ինքնիրենց կրնան հասնել բարոյականը այս ճշմարիտ պատմութեան :

Լստու մարդը եղաւ մէկ անձնասպան մը . բայց ասելի գէշ ու ողբալիս այն է որ, եղաւ անձնասպան մը առանց քաջարտութեան : Լսիկա կամաւ . թողուց ինքզինքը մեռնել, բայց ջանալով հեռացնել իրմէն դատապարտվածներուն անարգութիւնը որ կիպ է այս յուսահատութեան գործքին : Կոնստանտին Լսիկա արժանի եղաւ զթութեան՝ առաւել իր հոգեւոր խղճութեանը քան թէ նիւթական ողորմելութեանը համար :

Ո՞րչափ հոգեւորութեամբ կը թուէ ապրելու անհնարութիւնները որ ինքը բնական կը կարծէ արդարացնելու իր ըրած առաջադրութիւնը : “Սամակացի է, չի կրնար” : Եւ չի կամիր մօրալ . չի կրնար օգնութիւն խնդրել իր “ապգահաններէն ու բարեկամներէն . տարիքը առած է, “ղինուոր չի կրնար գրվել և այլն” :

Ո՞րպիսի զգուշութեամբ կը փախչի բոլոր պարագաներէն, որ կրնան զինքը կենաց սիրոյն հրաւիրել : Ինչպէս կը վախենայ բոլոր օգնութիւններէն :

Ինքը կը խորհէ առանձին տեղ մը . խել մը օրեր կը պահէ իր վերջին մնացած դրամը, առանց յայտնելու թէ կը մտածէ իրեն համար գործածելու զանի : Կը մտնէ

—Օսմանեան կառավարութիւնը չուզայի գործարաններ հաստատելու համար քանի մը ատեն է, ինչպէս որ ծանուցել ենք, մեծապատիւ Տառնան Յոհաննէս Բղան 1-ին տարա խրկեց բոլոր հարկաւոր եղած մեքենաները ծախու առնելու: Կոյն ժամանակին կառավարութիւնը յայտարարեց խնդրել էր: Սպանիայի պաշտօնատարին միջնորդութեամբ, ընտիր ոչխարներու հօտ (սիւրիւ) մը որ հիմայ հասած են հոս: Ըս հօտը 2300 ոչխարէ բաղկացած է: Որոնց մէջ քանի մը խոյ (գօչ) կան, որոնք ինչ-ւան 2000 ֆունտի արժողութիւն ունին:

—Կորին Սահմութիւն Լի Կէնիպ փաշային խնամքովը ու վաւարակեալ մեծապատիւ Պօղոս աղային միամտաւոր հոգողութեամբ ու ջանքովը հոյա կապ մարմարիոնեայ աղբիւր մը շինեցաւ Լի Ստեփանօս գեղը թագաւորական հրամանով, ի յիշատակ վախճանեալ մեծազօր Սուլթան Սահմութիւն արքային: Ըս մարդասիրական բարերարութիւնը արդարեւ մեծ կը համարուի, որովհետեւ մինչև հիմայ աղբիւրի ջուր չի կար առ գեղը. ուստի հարկաւոր եղաւ իրեք ժամու ջափ ճամբայէ ջուր բերել տալ հոն: Հիշեցնելու համար է, թէ սա պատուական ջուրին պատճառովը Լի Ստեփանօս գեղին բնակիչները օրէ օր պիտի շատնան, ու նորաշէն տներ պիտի կառնեն տարոց տարի:

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ

Սեւանիկ, 22 Կոյնիքեր:

Լիպանիայէն և Ռեադոնիկէէն առած նամակներնու նայելով, հիմակուհիմայ սա երկիրը ու իր ամեն գաւառները խաղաղութեան մէջ են: Եւ, միջ փաշան տակաւին հասած չէ Լարիս: Սքօփիայի (Պուլղարիստան) փաշան ալ պիտի գայ եղեր Կոստանդնուպօլիս երթալու համար. հասարակօրէն կը յուսացուի թէ Եօմէր փաշան անոր տեղը Սակեղոնիայի ընդհանուր կառավարիչ պիտի անանի. ու սա բանը շատ օգտակար պիտի ըլլայ այն երկրի բնակիչներուն:

պանդուկ մը, և կը վախնայ որ պանդուկապիտը ետէն կուգայ: Հովիւ մը կանցնի քովէն, ամենեւին հետը չի խօսիր և նշան մըն ալ չի տար անոր:

Սարգիսային փոփոխութեան շարայարութեան մէջ, բազմ օրէ օր կը կործանի տակնու վրայ կը ըլլայ. որչափ քաղաքացիք յանկարծ կ'ընան զեղեւթութեան կամ հարստութեան սաստիկ նեղութեան մէջ: Բայց պարտուց և կենաց սիրը կ'ըրբեք ունին զարմանալի քաջաւորութիւններ:

Չի կայ ամենեւին յուսահատելու բան մը, երբոր մէկը ունենայ եղբայր, ողջականներ ու բարեկամներ. երբոր ձեռքը օտքը կարող է ու ապրելու ալ կամք ունի:

Հարցօրէք բոլորովեք, կը պատմեն քիչ հարուստներու հարեւաւոր օրինակներ. որոնց պիտի առջի դրած գրամագլուխներ (սերմայէնի) շատ տակի չէ քան զիջէ մը գարեջուրին գինը. անոնց հարցնեն նե՛ հարկաւորութիւնը եղեր է մայր հնարքներու և ճարտարմտութեան: Կոյնպէս կը պատմեն քիչ հաղարար օրինակներ երջանիկ մարդոց, որոնք ժամանակով պիտի սոսկուի հոգւոյ ցաւերուն բեռանը տակը ճըմբկեր են, առաջին

ԼՍՈՐԵՍԻԱ

Պէրուի, 17 Կոյնիքեր:

Քաղաքիս հիմակուս վիճակը մի և նոյն է. բայց քանի մը խաղաղարար տիւրդիներուն ապստամբութիւնը ամենեւին ալ վախ տըլաւ: Երբէն պարսիկ կռիւներ եղեր են ապստամբներուն և օսմանեան Պէրուիէն պահապան զօրքերուն մէջ, ու սա ետքինները մեծ քաջութեամբ յաղթեր են խաղաղարարներուն:

Պէրուի կառավարիչ Խոսաք փաշան ազատութիւն տըլաւ տիւրդի շխտեան մէկուն, որոնք շատ ատենէ ի վեր բանտը կը կենան, ու խրկեց զանի և ուրիշ երկու հոգի ալ ապստամբներուն, որպէս զի հոգաւորեցնէ զանոնք: Տակաւին չի գիտցուիր թէ շխտեան հոն երթալը ի՞նչ վախճան ունեցեր է: Բըրիտանեաները միշտ տեղութեան կողմէն են, ու Եօմէր փաշային բովնալ մարտիներէն երկու գըլ-խաղաղներ կան քիչ մը զօրքով, որոնք մեծ կտրի-ճութեամբ զարնելու են:

Վաճառականութիւնը ապահով չէ, ու թէ որ խաղաղութիւնը չի հաստատուի շատ դժուար պիտի ըլլայ անոնց գործքերը, ու մէկը իշխելու չէ քանի մը ձեռք զարնել: Ըս ապստամբները տիւրդի շխտեան ազատութիւնը կը խնդրեն, ու կերենայ որ շատ բարկացած են քանի մը տաճիկ պաշտօնատէրներուն վարմունքին վրայօք, որոնք կը ջանան ձեռք ձգել ապստամբ շխտերը: Բազմ քան տաճիկ առաջները աւելի տիւրդիներուն կողմնական են, ու անանկ կը կարծեն որ եթէ անոնք ուժով նախը ըլլան ազատ պիտի ըլլան իրենք զօրք զրկելէն: Բայց կը յուսանք որ օսմանեան գունդերը շուտով կը հասնին, ու ապստամբները կը ըզրկեն:

Լիպանիայի ալ իրենց կողմէ տհաճութեան պատճառներ կըցուցուեն. ու շատ ատեն չի կայ որ մէկը մէկու հետ ծեծկըրեր են չի չին պատճառի մը համար:

Հիմակ Պէրուի նաւահանգստի մէջ կը գտնուի, 1 սլուք, 2 գաղղիական գորկէզ, 1 ֆրէկադ, 1 անգղիական շոգենաւ, 1 աւստրիացի գորկէզ, ու տաճիկ շոգենաւ մը:

Եւ Սահմութիւն Լի չի տա փաշան Լիպիայի կա-

ռավարիչը, հիմակ Պէրուի է: Սայտայի ճամբաները ամենեւին ապահովութիւն չունին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոյնիքեր

Չինաստանի ու Հինտի լուրերը մեծ ուրախութիւն տըլին սա երկրի բնակիչներուն: Ենդիայի խիստ շահաւոր եղածներուն մէկը՝ Հօնկ Վօնկ կը լին ստանալն է, որն որ օգոստոսի 17, Կոյնիքի քաղաքի մէջ ատորագրեալ գաշտեց զօրութեամբ: Չինաց կայսրը, Վահապուտութեան Վիկտորիա թագուհին ու անոր յաջորդներուն՝ շնորհեց: Ենդիայի տեղութիւնը՝ Լաբուպի ու Լիբիկէն բոլոր տիքը պաշարելէն ետեւ իր զինուորական զիջքերովը, լրջացուց հիմակ ասիական պաշարմունքն ալ, որ Լտէն ըսած տեղէն կըսկտի ու ինչ-ւան Հօնկ Վօնկ կը լին կը հասնի:

Ուիլքի հաղարարութեամբ հետագայ տեղեկութիւնը կուտայ Հօնկ Վօնկի վրայով:

«Հօնկ Վօնկ կը լին Սաքաթի արեւելեան կողմէն է 45 մղոնի չափ անկէց հեռու, ու 120 մղոն Վան թոնէն» որու հարաւային կողմը կ'ընայ: Ըսոր նաւահանգիստը՝ Չինաստանի խիստ երեւելի մէկն է, ուր տեղ բաղնաթիւ նաւեր կ'ընան կենար: Ըս կը լին նաւահանգիստը փոքրիկ նաւատորմով մը ու նենալով՝ կը նանք հրամայի Զինի բովանդակ առու-տուրին. մենք աչք ունինք Վիկտորիան կը լին երուն Լիուիուի, Շեաքոնի կը լին երուն վրայ. վերջապէս Սինկափոր ու Հօնկ Վօնկ մեր ձեռքը ըլլալէն ետեւ Զինի ծովերուն բոլոր նաւահանգիստները մեր իշխանութեան տակն է: Թէպէտ և այս կը լին ստացումը որն որ 10 րոպէի մէջ կը նայինք առնել, տկար փոխադէն մը կըսուի այնքան ծախքերու և նեղութիւններու, այսու ամենայնիւ զաշնադրութեամբ ստանալին մեծ օգուտ է մեզի. ինչու որ ուղանալիս կը նանք ընել հոն, ու չինացիք հոգ չեն ընել մեր ըրածը զիտեղ. կը նանք նաւ մեր հանգստութեամբը՝ զինուորական երեւելի տեղ մը ընել այս կը լին, ու հոն ժողով ամեն հարկաւոր եղածները՝ մեր ապագայ գործառնութեան համար:

Թարգմանեաց ի գաղղիականէ
(Յ. Պ. Ս.)

Հրաշայի ճարտարութիւն մարդկային համբերութեան:

Վաղղիական օրագիրները կը պատմեն որ Տէպուրէ անունով պարօնին մէկը մօտ օրերս Կոլոնեա քաղքին մէջ (Բուսիա) հետագայ փոքրիկ ճարտարագործ բաները կըցուցնէ:

Ս. Կալիսի մը կէս փեճկին (խապուխտ) մէջ մէկ խաթունի մը ամբողջ կար կարելու գործիքները կը գտնուի որոնք երեսուն և վեց կտոր են: Երեւելի են միւս

ԳԼԳ ԳԻՆ

Ներքին գործերի նախարարը շատ յաղթուն
թիւներ ըրեր է Ապրիլ-միսին անհաշիւ աւելիւ
ցին դէմ: Պատերազմի պաշտօնատարը քանի մը
մասնաւոր նամակներ առաւ Ներքին ընդհանուր
կառավարիչին, որոնք մանրամասնաբար կը պատմեն
գաղղիական յաղթութիւնները: Ընկերներէ զօ-
րապետը քանի մը երկեր տեղեկութիւններ է վեր-
ջապէս մեծ յաջողութեան մէջ է աւելցնելով զանո-
ւաժ գաղղիական բանակը:

ՍՊԱՆԻԱ

Պարզեւնայի մէջ՝ ինչպէս ուրիշ անգամ ալ
ծանուցած ենք, խիստ մեծ զխառնակներ պատա-
հեցան, որոնց ստոյգ պատճառը դեռ չի գիտցուի:
Ինչպէս զուարէն կը լինէր մի եղանակով անհաշիւ
պատմութիւն ու քանի մը մարդկանց մէջ որոնք կու-
ղէին առանց մաքսի փոխանակել զինքին, ու աւել-
ուելին մէջ 500 զինուոր սպանեցան: Այն Հալէն
ու Օւրպանո զօրաւորներուն դէմ կեցողներուն
մէջ իսկոյն բարեկարգութիւնը հաստատուեցաւ, ու
Սոնդ ժիւլի ամրոցին ի զօտ՝ բաղքին ամեն բեր-
դերը ապստամբներուն ձեռքը ինկան:

Պարզեւնայի ու Սատրիտի օրագիրները ման-
րամասն ծանօթութիւններ կուտան աւելցնելով, ու
նաեւ Սատրիտի ըրած կարգադրութեանց վը-
րայօք, ապստամբներուն հետ ծեծկռելու համար:

Նոյեմբեր 8, ինչպէս օրագրութիւնը ասանկ
կըսէ Պարզեւնայի ապստամբներուն խռովութեա-
նը վրայ:

«Արեւմտեան ժամանակն է մեր լեզուն լու-
թեան կապը արձրկելու: Պարզեւնայ՝ ճշմոքիտ
մեծ ու զօրաւոր ապստամբութեան մը գործքը կա-
տարեց: Սեր յարգելի նախահարներուն ոգիները
իրենց գերեզմաններուն քարերը խորտակեցին, զու-
ղեղանքով սիրտը բորբոքելու, անոնց միտքը սրե-
լու ու անոնց զօրութիւնը եւելցնելու համար:
Ինչ որ տեսանք նե՛ք՝ զարմանալի բաներ էին: Հը-
րաշայի միաբանութիւն մը ելաւ խառնակութեան
մէջէն. սքանչելի կարգ մը ծագեցաւ խռովութեան

մէջը: Գնտակները որ մեր պատերը ծակեցին, մեր
տանիքներուն վրայ ճաթող ուռնակներ (գումարա-
մեր հողերն էր կը գրգռէին, սիրտերնիս կը միա-
բէին, հաղարաւոր անձինքները մէկ հողի կը ներ-
բռնէր մեր կամքը մէկ կամք կը ձեռնարկէին: Աղ-
ջոյն քեզ տանը չորսերորդ օր նոյեմբերի. սուրբ
Թուական մը պիտի ըլլայ զուէն ամենասուրբ Թուա-
կաններուն մէջ: Բաւ յիշատակը պատիւ ստանա-
լու է հետագայ դարերուն մէջ: Սեր ակեղէն գը-
րին՝ որ կը պարունակէ Սպանիայի փառքերը, է-
վելցաւ լուսավոյց թղթի մը երես: Բոլոր ժող-
ովորդը միաբան ջանք ըրաւ ու խորտակեց իր լու-
ծը՝ :

ԱՄԵՐԻԳԱ

Մի օրու Նախագիտներ:

Պատգամներ վերջին օրագիրները կը ծանուցանեն
Թէ Նոյեմբեր-1-ին ըստ անգղիական շոգենաւը
բաւնեցաւ ուրբաթ իրիկուն ժամը ութին, երբոր
Սէն-Ղոն կը հասնէր: Նաեւ անգամ բոլոր քիչերն
նալուն համար նախատեսները հող չըլլին, ու քանի
մը գոյլ (գօլ) ջուր Թաիլիով, կարծեցին Թէ կը-
րակը մարեր է. բայց ժամը տասին յանկարծ նո-
րէն բաւնեցաւ՝ պէտք եղաւ որ ամենին ալ նաեւ
զուարէ լինէ: Զրգահի զանգալը զարնեցաւ պէս
ջրհանները հասան: (Տիւր ըստ մեծ նաւին ու
Սթարթան անգղիական Ֆրէկադին զօրքերը, որոնք
Պատգամներ նախահարները կը գտնուէին շուտ մը հոն
եկան, բայց զուր տեղը. որովհետեւ նաւին ներքին
կողմը մոխիր զարծեր էր մինչեւ անոնց գալը. ու
գործիքներն ալ նոյնպէս մեծ վնաս կը լուծէր նորոգ-
վելու կարօտութիւն ունին:

Ինչպէս անհաշիւ շոգենաւներուն շատը
մեծ վնաս կըրցին մօտեւ. Սէն-Ղոն, Սաի, Սիլի-
ֆի, որոնք առաջին կողմի շոգենաւներն են, նաեւ
Նոյեմբեր 1-ին, խորտակեցան քանի մը ամուրան
մէջ:

մը ու մէկ զմէկ մը երկու բերնով, որ դիւրութեամբ կը-
բացվին ու կը գոցվին:

Ը. Նոյեմբերի մէջ վանդակ մը մէկ ճնճղկով, որ բա-
նալով իր կտուցը, թեկերը կը շարժէ ու լծան ճնճղկի
ձայն կը հանէ:

Գ. Նոյեմբեր (պատեմ) կորիզին մէջ հողմաղաց մը փայտ
սղոցելու. և ամեն անգամ որ կը ցուցնէ այն հողմա-
ղացը՝ փայտի կտոր մը կը զոհուի:

Դ. Հալէնի մը փեղեկին մէջ մէկ փառաւոր սենեակ
մը գորգերով (խալիսերով) զարդարած, որու մէջ մէկ
խալիսեր մը կը տեսնուի որ «քալիսեր» մը կը բանայ ու կը-
զարնէ երկու եղանակ:

Ե. Սենեակին պատին մէջ կը տեսնուի վաւարան մը,
որոն վրայ կայ մէկ պղնձե ժամացոյց մը ու վրան՝ Նա-
բօյեօնի պատկերը քաշած:

Զ. Բնակարան մը մէջ վայելուչ խալիսեր խալիսեր մը
ամեն կարասիքներով ու զրաւեղանի մը քով կին մը նըս-
տած, ու երկու անձինք ալ որ պիւլիարտ կը նստան:

Է. Սարահի մը մէջ օրկրամի մարդ մը նստած սեղանի
մը քով, ու կարծես Թէ մեծ արտօմակաւ կուտէ այն աւ-

մեն պատանները որն որ բերանը կը գնէ, որոն համար
ամեն անգամ բերանը կը բանայ:

Ը. Երկու բերնի մը մէջ շոգենաւ մը որ կը քալէ, ու մէկ
շոգենաւ մը ստիւրական ամեն շարժումները կընէ:

Թ. Հալէնի մը մէջ ինքնաշարժ մեքենայ մը որն որ
կը պատասխանէ ամեն հարցմանը, գծագրութիւններ
կընէ, կը գումարէ թիւերու կարգ մը նոյն տեսիլան մէջ.
երբոր կը ներկայանան հոն տեղ, ետք հաշիւը թղթի մը
վրայ կը նշանակէ:

Բ. Սա ամեն բաները կամ ոսկի է և կամ արծիթէ շի-
նած է, մէկ քանին ալ արուրէ, կամ ուրիշ մետաղէ
զգուշութեամբ քանդակած սքանչելի համբարութեամբ:

Թ. Երկու և շատ փոքրիկ բաներ են ասոնք, բայց ամ-
են բան կրնայ մարդ կատարելապէս որոշելու մերկ աշ-
քով:

Թարգ. յիտովական լեզուէ
Թարգ. Ս. Պողոս Պարծաւեան
Երանկերտաց վարժարանի:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չ. Միւսնիս, 4 Վեկտորներ:

Նորին Վեհափառութիւն Սեփագոր Ներքին իր
մարդասէր բարեգթութեան շարժելով, 5000 զու-
արէ շնորհէր է Լեւոնտիսի Հայոց հիւանդանո-
ցին. ուստի կը պարտաւորինք առատագութ Նը-
քային ըստ ամենայն մասին երջանկութեանը հա-
մար միշտ աղօթող ըլլալ ջերմեւանդ սրտով:

Սերափ սրտով կը լուծանք յայտ առնել, Թէ
կատարեցնուող մեծագոյն Վերաները ու յար-
գի Վանները միաբանութեամբ ու սիրով քանի մը
անգամ ժողովուրդ ի ներկայութեան Սրբազան
Պատրիարքին, շատ նոր ու ազգագոյն բարեկար-
գութիւններ հաստատել են ազգին ուսումնական ու
բարոյական յառաջադիմութեանը համար:

Յօժարամիտ կը ծանուցանենք նաեւ Թէ աւ ժո-
ղովներուն մէջ՝ վեհաշուք Լեւոնտիսի Յարու-
թիւն ամերան միաբանութեան ու սիրով վրայ սրտա-
շարժ առեւտրանութիւններ ըրեր է. որով բոլոր
ներկայ գտնուողներուն հողին հայրենասիրական ե-
ւանդով մը լեցւելով, ամենքն ալ եղբայրներու
Թիւնը միշտ հաստատ պահելու ինքնաշարժ կամ
ունեցեր են:

Յիշեալ ժողովքին ու Սրբազան Պատրիարքին
յատուկ ինքրանօք մեծագոյն Լեւոնտիսի Յա-
րութիւն ամերան ազգային եկամտից վերատեսուչ
ու մեծագոյն Ս. խաքան Ս. խաք ամերան հի-
ւանդանոցին վերատեսուչ ընտրուել է. նաեւ Նը-
նանտի աղետամեծար Պողոս աղան տնանկ աղջա-
տաց ու որեւորներուն խնամածու:

Ս. խաքան հաւանութեամբ որոշել է, որ Նոյ-
տանտեսուող շրջակայ գեղերը, ուր տեղ որ բա-
ւական ժողովուրդ կայ, իրենք մասնաւոր կառավա-
րութեամբ հողան իրենց զարատուններուն ծախքը
ու բարեկարգ յառաջադիմութեանը ու պայծառու-
թեանը աշխատին, հարկաւոր եղած վերատեսուչ-
ներ ու հողաբարձներ կարգելով. բայց կան գեղ-
րանք որոնց հայազգի բնակիչները բաւականութեան
չունին մինակ կառավարել իրենց զարատունները.
ուստի ասոնց համար ազգային զխաւոր կառավա-
րութիւնը խնամք պիտի տան որպէս զի կարօտ ան-
ձինքներուն զաւկներն ալ անկիրթ ու անուսում չի
մնան:

Գաղղիական Սանդի փեղրի ըստ մեծ նաւը
Ս. Վայելանի հրամանատարութեան տակ, ուր
բաւ իրիկուն Լեւոնտիսի զաւրով մեր նախահար
տը երկաթ նետեց, ուր տեղ պիտի կենայ ինչ-
ւան Բեքըրով Տէշէն երկրորդ ժողովարանի հոս
գալը:

Սարգստէր անգղիացի մը մէկ ընկերութեան մը
մէջ՝ որ յատուկ աւ բանիս համար հաւաքած էր,
երկու երեւելի առաջարկութիւն ըրաւ, որոնց նախ-
տակը պիտի ըլլայ աղբաւոր մարդկանց Թշուառու-
թիւնը Թեթեւցնել:

Լեւոնտիս է անոնց ակումները խել ամեն գը-
նով: Ինչպէս աւ օրս գէշ հագուստ հագնող ու
աղէկ սնունդ չունեցող մարդիքը, որոնք շատ ցաւ
կը կրեն ակումի, մէկ շրջին պակաս գնով չէին
կրնար ակումին հանել տալ: Երբեք Թէ աւ բա-
նին համար տեղ պիտի հաստատեն, որ աղբաւոր

մարդիկը հոն երթան իրենց տեղան հանել տալու , որու զինք որոշւած է , ու պիտի ըլլայ վեց փէնս : Լըրկորդ առաջարկութիւնը առջինին դէմ՝ շատ հարկաւոր է . ըստ որում՝ արմարեաներուն համար դրված օրէնքը , ցորենը Լնդդիա մտնալուն վրայով , հացի համար ամենեւին բան մը չի յիշեր . ուստի միտք ունին Գաղղիայի ծովափերէնայ նաւահանգիստ ներուն մէկուն մէջ հացը եփել տալով , կանոնաւոր շոգենաւով մը Լոնտոն բերեն՝ ու աման դնով ծախեն մայրաքաղաքիս բազմաթիւ աղքատներուն : Մարդասիրական ընկերութիւն մը պիտի հաստատուի որ հոգ տանի սա երկու դործն ալ իրօք կատարելու : Լս ընկերութիւնը արտաւարտ անուն մը պիտի ունենայ . այսինքն՝ Լեւայի ու հացի ընկերութիւն :

Գաղղիաբէն օրագրութեան մը մէջ կը կարդանք :

“Մ . Բերշ գերմանացիին օգտաւարիկ գունտով օդը ելլալուն համար տըւած փորձը սաստիկ զգացում մը պատճառեց տեսողներուն . ու անանկ կը կարծենք թէ օդոյն մէջ ճամբորդութիւն ընողներուն՝ երբեք պատահած չէ սաստիկ դիպած մը :

“Հետեւեալ մանրամասն ծանօթութիւնները նոյն օգտագնացը տըւած մեզ , որն որ կը կարծենք թէ մեր ընթերցողներուն անօգուտ չըլլար :

“Մ . Բերշ իր վերջին փորձէն քաջալերելով իր գունտը տաքցուցեր էր կերակի օր . ու կը պատրաստուէր որ իր խօսամունքը կատարէ , առջի անգամներէն էլ լինէր բարձր ելլալու : Եր օգտաւարիկ գունտին երկու ընդարձակ կողմերը եղած օդը թեթեւցուցեր էր տաքութիւնով մը , որ 70 աստիճան հասնէր էր ջերմաչափը՝ Ուոմբերի բաժանմանը համեմատ , որնոր արտաքոյ կարգի վեր ելլալու զօրութիւն մը կուտար :

“Օգտագնացը նաւակին մէջ նստած՝ մեկնելու նշան տըւած էր , երբ որ սխալ կառավարութիւն մը ընելով՝ յանկարծ կախած շուաններէն վեց հատը կտրեցան սաստիկ ցնցում մը հասնելով , թէ և անոնց ամեն մէկը 80 քիլո . ծանրութիւն ունէր :

“Լս դիպուածը երեսն ի վար դարձուց նաւը , ու Մ . Բերշ բռնեց խելոյն ան չուանը որ կապած ըլլալով գունտին մէջ տեղէն անցուցած երկաթին , կարծելի ինչուան քսան կանգուն երկայնութեան չափ :

“Օգտաւարիկ գունտը արագութեամբ վեր կը կըլար , ու երբ որ յիտուն “մէդրի” չափ բարձրութիւնը հասաւ նէ . ի զնին կեցողները տեսան մեծ վախով որ Մ . Բերշ ան չուանին երկայնութենէն վար սահելով՝ օդին մէջ կախած մնաց , ու գրեթէ չուանին երկու երրորդ մասին վրայ , որ անկէց ուրիշ միջոց մը չունէր աղատելու , վարհուրելի սաստկութեամբ մը կը գտնուէր , ու գունտն ալ միշտ վեր ելլալու վրայ էր :

“Լս բաները խիստ քիչ ժամանակի մէջ ըլլալով՝ քանի մը վայրկեանէն ետքը՝ պինտ սրտոտ մարդկանց աչքէն ալ աներևոյ թ եղաւ : Ուստի օգտագնացը ստիպուեցաւ որ իր սրտին սովորական հանգարտութիւնը բանեցընէ , ու օգնութիւն մը փնտրուէ . դիւրին է երեւակայել թէ ի՞նչ վախի մէջ էր երբ որ զինքը անանկ չուանէ մը կախած կրտսնար , որու հաստութիւնը մէկ “սանդի մէդրի” չէր հասնէր , իր ոտքին տակը բերանաբաց անգունդի մը վրայ : Կաւակը դարձած տոկնը՝ մէջի գործիքները գունդին յարելով , որ իրմէ տասիւրեք մէդրը հեռու էր , ամենեւին օգուտ մը չէին կրնար ընել իրեն :

“Լնատները սկսաներով բռնելով իր գողգողուն ձեռքերուն մէջի չուանը , կրցաւ երկու անգամ փաթթել զան իր ձեռքին վրայ . ետքը սաստիկ արագութեամբ

անոր ծարը բռնեց որ օդին մէջ կերերտըկար , ու մէկ սրունքին տակէն անցունելով վերի կողմին հետ կապեց :

“Լս վիճակէն մէջն էր երբոր իր օդային ճամբորդութեան ըմբոցուց որ կէս ժամի չափ բըշեց :

“Օգտաւարիկ գունտը ի՞նչ աղախի արտի մը մէջ , ու քիչ մը տեղ քաշքըշեց տարաւ դժբաղէ ճամբորդը , որ չէր կրնար շուտով արձրկել չուանը : Վերջապէս աղատեցաւ այս վտանգէն իր մարմինը քանի մը տեղ քիչ մը բերթընելով :

“Ի՞նչ որ հետաքրքրական բան մըն է Մ . Բերշի բերնէն լսել իր ձախող ճամբորդութեան մանրամասն պարագաները . թէ որ հարցելի թէ ի՞նչ զգացում կրեց սա վտանգաւոր դիպուածին մէջ՝ պատասխան կուտայ իր սովորական հանգարտ սրտովը՝ թէ Լստուած կը պահէ զինքը” :

Լստիճանք բարեխառնութեան Օմիւնիոյ , դիտալ ի միջօրէի և եղեալ ըստ բաժանման Ուոմբերի :

		Լստուերի :		Յարեւ :	
Ուրբաթ	27	Լոյմբեր +	10½	աստիճան	00 աս .
Շաբաթ	28	”	+ 9½	”	19½ ”
Կիրակի	29	”	+ 8½	”	10½ ”
Լըրկուշաբաթի	30	”	+ 8½	”	18½ ”
Լըրքշաբաթի	1	Դեկտ .	+ 8½	”	00 ”
Շորքշաբաթի	2	”	+ 8½	”	00 ”
Հինգշաբաթի	3	”	+ 8½	”	16½ ”

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

ԳԱՂՂԻԱ

Մարտիկա , 19 Լոյմբեր :

Բամպակ : Լնդդիայի չինաց հետ հաշտութեան լուրերը հոս հասնելէն ետքը շատ գործառնութիւններ եղան ու զինները բարձրացան խանթարին 3-4 ֆուանք Միացեալ Նահանգաց բամպակներուն համար . բայց Իզմիլու բամպակները տակաւին մի և նոյն անշարժութեան վիճակի մէջ են : Սակայն կը յուսացուի , թէ անոնց զիններն ալ հետոհետէ պիտի շարժին : Լս օրս Բըքաղաճի բամպակ ծախեցաւ 62 ½ ֆուանք , հարուրին 2 վար իջեցունելով :

Լեֆիոն : Կուզելի , բայց զիններուն երեւելի փոփոխութիւն մը չեղաւ . սա օրվան արժողութիւնը 11 ֆուանք է կէս քիլոկրամը . սակայն ալ աւելի բարձրնալու շատ յոյս կայ :

Սուսամ : Թուլ է . պատրաստ ապրանքին զինը 56 ֆուանք է հարուր քիլոկրամը , մէկ ամիսէն ետքը աւանդելու պայմանով 54 ֆուանք :

Կտաւատ : Լմանապէս Թուլ է , ու հաղիւ թէ 31 ֆուանքի կը ծախուի պատրաստ ապրանքը :

Գործատուներուն վերաբերեալ ձէթ : Լնշար ժողութեան մէջ է ու զինները շատ իջան . Միտիլլիի ձէթը 117 ½ ֆուանքի էքթօթիթրան (75 օխան) հաղիւ թէ կը ծախուի այսօր :

ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ

Օմիւնիա , 4 Դեկտեմբեր :

Լնդդիայիներուն շինաստանի հետ ըրած հաշտութեան լուրը հասնելէն ի վեր քաղաքիս ալ

ուստուները սկսան շարժիլ ու հասարակօրէն ամ մին ապրանքները գրեթէ զիւրութեամբ կը վաճառուին :

Բամպակ : Լըրկուշաբաթի լուրերը յաջողակ ըլլալուն պատճառով , հոս ալ սա ապրանքը կուզելի ու զինները քիչ մը բարձրացան :

Սոպուճա	225
Քըքաղաճ	220
Դասապա	220
Վարնոյր	215

Բուրդ : Լստ տեսակին կը ծախուի 160-190 զուռուշ խանթարը , չի բանեւած ապրանքը :

Լեֆիոն : Կուզելի , ու թէպէտեւ ապրանք ունի ցողները շատ աւելի զին կուզին , բայց 95 զուռուշի չէքին ծախեցաւ , ու երեւոյնքը միշտ լաւ է :

Փալամուտ : Խիստ քիչ կայ , ու Խորեստու տեսակէն ի զատ ուրիշ տեսակ չի կայ . և թէպէտ շատ աղւորը չէ , այսու ամենայնիւ 120 զուռուշի խանթարը գիւրաւաճառ է :

Սուսամ : Բիւլ մը Թուլ է , ու հաղիւ թէ 41 ½ զուռուշի կը ծախուի Պօլոյ քիլին :

Մեղրամոմ : Գիւրաւաճառ է , սա օրվան արժողութիւնը 990-1025 զուռուշ է խանթարը ըստ տեսակին :

ՃԱՆՈՒՑՈՒՄ

Մ . Կ . Բիւփէճի օղու , բժիշկ և վերաբոյժ , որ մտերս փարիզէն եկաւ , աղքատ հիւանդները ձրի կընայի իր տունը՝ Ուոսաց հիւպատոսարանին մօտ , շաբաթը իրեք անգամ , իրեքշաբթի , հինգշաբթի և շաբաթ օրերը , ժամ 2 ին կէս օրէն ետեւ , ինչուան 4 :

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԵՐԱՏԵԼՆԵՐ . Լս () օրագրը շաբաթը անգամ մը կը տրուի :

Տարեկան ստորագրութեան դինը՝ 120 զուռուշ է կանխիկ (փէշին) . ով որ ուղէ կընայ ստորագրուիլ :

Իզմիլ՝ օրագրութեան տպարանը :

Պօլիս՝ երկրորդ խանը Սոմճեանց Սկրտիչ աղային գրատունը :

Պուրոս՝ Բապաքճեան Սատթեոս ու Գրիգոր աղայից մաղաղան :

Լեքքսանդրիա՝ Լըլաղանեան Կարապետ աղային մաղաղան :

Գահիրէ՝ Լըլաղարեանց մահտեհի Լեքքսան աղային գրատունը :

Յոպպէ՝ Սրապիոնեան աղայ Յակոբին գրատունը :

Թրեսո՝ Լըլեան Գրիգոր աղային գրատունը :

Լըրդու՝ աղաղեանց Յարութիւն աղային մաղաղան :

Լէն՝ Խոսապեան Գաղար աղային տունը :

Լաշ՝ Պըլքըլեան աղայ եղբարց մաղաղան :

Պաղատա՝ Լնդդիոյ առաջին թարգման աղայ Խաչիկին տունը :

Գարեթ՝ Հիւրմաղանեան Սարգանեանց աղայ Գալուստին վաճառատունը :

Թէհրան՝ Լըլաղեանց Թադէոս Խանին բնակարանը :

Սպահան՝ Լմիւրեանց աղայ Լմիւրեանի վաճառատունը :

Պոմպա՝ յարգի պարոնաց Լըլանուր որդւոց և ընկերաց վաճառատունը :

Սինկափոր ու Պաղապիա՝ յարգի պարոնաց Սեթ եղբարց գրատունը :

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՏԵՓԵՆԵՍԻ ՊԵՊՈՆԵ և